

RŮŽOVÝ PALOUBEK.

O Růžovém paloubku slyšel jsem již v útlém svém mládí. Nikdy však nemluvil se o něm u nás doma, u rodičů svých. Za to ve mlýně, kam jsem od chvíli ke vnučce kamarádu přicházel, vypravoval nám dědovek, starý mlýnář na výminku, pověsti o Růžovém paloubku. Bylo jich mnoho. Léta dětská nepamatovala si všeho — teď, po dlouhých desetiletích, jen droby z nich sbírám. Děda, stařečka už vetchého, s bílým, dlouhým přes čelo a skráně splývavým vlasem, vidím i dnes živě před sebou, s berličkou v ruce a vzpomínám si, jak nám říkal, že Rusy od nás, z Cerekvice na paloubek vedl a za výdeovství své dostával velké, stříbrné peníze —

Růžový paloubek, o němž vypravovali budu, prostírá se na okrese litomyšlákém. Odtud už nedaleko na Moravu a nedaleko ku pomezí pruského Slezska. Až do nedávna byl majetkem rodiny Koniškovy z Oujezdec, a teprve před několika roky koupil byl od pana Jana Koniška zvláštním výběrem, který teď pilně sbírá příspěvky, aby Růžový paloubek stal se majetkem veřejným.

Turista, na paloubek se ubírající, učiní dobře, zvolí-li si staroslavnou Litomyšl za východiště své pouti. Z města vyjde po "smutném mostě," nazvaném tak proto, že po něm naposled kráčeli odsouzenci na popraviště se ubírající, pak zabočí na levo kolem městské cihelny a stoupá zvolna po serpentíně až na vrchol hřebene, odkudž pěkné panorama na daleký kraj jej upoutá. Sestupuje do asičského údolí řeky Jesinky, překročí tu neširoké řúčiště její a ocitá se za okamžik u malé vsiky Višňan. Odtud spatří brzy cibulovitou věžní báh gotického kostela v Morašicích; z Morašic, cele skrytých v zahradách, za 25 minut volně chůze vehází do malé samoty v lese schované "U tří kocourů" zvané.

A nedaleko odtud, jen asi 5 minut, spatří konečně místečko, k němuž z Litomyšle skoro dvě ho-

diny putoval. Pozná je snadno i bez průvodce. Teď v měsíci srpnu, kdy mandele s polí již zmizely a kolem dokola jen brambor, zelí a řepa pod palčivým úžehem letošních veder, se chudě a teskně zelená, vítá oko turisty malá lipová oasa. A turista ubírá se nedočkavě k ní, k místu tradicí a legendou posvěcenému.

Růžový paloubek jest malinká lučina, 30 kroků délky a 20 kroků šířky. Růžový paloubek obklopen jest kolkolem polí a v blízkosti jeho spatříme několik borových lesků, nepatrných to zbytků nějakých obrovských lesů. Růžový paloubek jest na všech svých čtyřech stranách oplocen a na ploše jeho vyrůstá shluk 8 bpek; v samém prostředku jeho zvedá se kříž s nápisem: "Zde na Růžovém paloubku postavili ku etj a chvále Boží Jan a Zofie Konišek, léta Páně 1870." A ještě jednu pískovcovou památku zde spatříme. Na památku vstupu svého sem postavil tu zpěvácký spolek litomyšlský sloup, na němž čteme: "Vlastnil 18 25-6. 65." na druhé straně sloupu vytesána jest lyra.

Tázáte se jistě v duchu, proč lučinu tuto nazvali Růžovým paloubkem. Podívejte se jen kolem sebe a kunkoliv se podíváte, všude na něm plno nízkých růžových keříků. A přijdete-li sem v červnu, podíváte se, jak je tu krásně. Lábezná vůně růžová prosycuje vzduch. Každý keříček obalen je drobnými krvavými růžemi a celý paloubek rdí se záplavou červené. Jsou tu růže, kterých nikde jinde zde nevidíte. Říká se, že na Růžovém paloubku se jim dobře daří. Všecky pokusy přesadit je někam jinam nevedly k cíli. Neujmou se, anebo rostlina přesazená hyne hned anebo později. Nechybělo též na úsilí vyplniti tyto krvavé, něžné růžičky z paloubku. Ale i ty námahy ukázaly se bezvýslednými. Zdánilivě vyplněné růže ukázaly se přístřím jarem znovu a rozkvetly květem, možno-li ještě bohatším. Růžiček těch váží si kde kdo — a není nikoho dnes, kdo by svévolnou ru-

ku ničil volně tu kvetoucí kmeny růžové. Od těchto krvavých růžiček dostal paloubek své krásné jméno.

Růže na paloubku kvetoucí nazývá se "Růže nízká;" Čelakovský popisuje ji ve své "Analytické květeně" takto:

"Ostny jehlicovité, silnější z nich někdy i přisrpkovité, z velké části žláznosné, na hofeních větvičích husté neb roztroušené neb žádné. Listy namnoze dvojnajmě (1—3 jarmé), listky vejčité až podlouhle-eliptické, vespod široce-tené, zubů mělkých, plochých, jichž druhofadé, co pouhé žlásky. Palisty na kvetoucích větvičkách skoro stejně úzké jako na nekvetoucích. Plod vejčito-kulovitý. — Plátky květu velké, tmavonachové, zřídka světle růžové neb bílé. Kmen plazivý, větve 1—3 stopy vysoké. Kvete v červnu, roste na kraji lesa, na mezích a keřnatých stráních roztroušené."

O růži paloubkové se bájí, jak výše praveno, že přesazená neroste a nekvete — a utrhne-li ji svobodně, neožení neb nevdaří se.

V dobách minulých smažili se majitelé paloubku učiniti z něho orné pole, které by jim užitek přinášelo. A částečně snaha se jim podařila, neboť netze popříti, že paloubek býval někdy vřad, než jej dnes vidíme. Leč všecky pokusy a námahy další v tom směru skončily prahibně. Pověst praví: "Nikdo neublíží paloubku, beztrestně!" Každého, kdo pokusil se o to, stihlo nějaké neštěstí.

Vypravuje se o hospodáři, že vyjel z domova s čelodí, aby kus paloubku uoral. Ale již po prvé brázdě pluh se zlámal. A když přístřím jarem, zapomenou docela na nehou jej stihnoucí, ještě s větším úsilím půdu po staletí ladem ležící a v úřetě chovanou ruchtadlem svým v pole proměniti se chystal, dočkal se znovu bolestného zklamání a to tím, že oba statní, mladí koně se mu u pluhu strhali. V tomto viděn varovný hlas paloubku. Paloubek měl pak po dlouhá léta pokoj! Až v roce 1842 napadlo zase majitele zorati kousek paloubku. A o tom, co se tu přihodilo, sdělu-

ji, co jsem o té věci četl v knize "Memorabilií," chovaně na faře morašické. Zápis ten psán jest německy. Pisatel praví tam:

"Nápadno jest, že když vlastník paloubku na zoraném růžovém kousku pole len zasel a týž pak k sušení do pazdery zavezl, dostavila se tam i hospodyně majitelova, aby dohlédla na sušení. Bylo to již v pozdní jeseni a noci byly studené; pozdně na noc začalo být i hospodyně chladno. Aby se zahřála, přistoupila ještě se dvěma pomahačkami až k samému ohništi, aby si u něho nohy zahřály, přičemž, když příjemné teplo jejich údy probíhalo, usnuly. Sušič lenu snad z neopatrnosti přiložil více polen, a nešťastí tomu chtělo, že od vznatého lnu oetla se pazderna majednou v jednom plameni, a ubohá selka i se svými družkami, jimž nebylo možno se zachrániti, bídně v pazderně zahynula." Od těch časnů měl paloubek pokoj na dobro, železo nehotklo se již psavátí plůdy jeho.

Růžový paloubek, jak jsem již na počátku napsal, byl na našem českém východě málo znám, ba i ve vesnicích s ním sousedících málokdo o něm věděl a mluvil. Ne tak v cizině! Vypravuje se o Rusích, že když r. 1799 proti Napoleonovi I. táhli, a obrovská vojska po eisarské silnici z Litomyšle k Vysokému Mýtu se ubírala, v Cerekvici po delším pochodu odpocívala. Zde v Cerekvici měl hlavní stan svůj proslulý generál ruský Suvarov; ten sotva že si poněkud odpočinul, nařídil ihned, aby zaveden byl na Růžový paloubek. Nejel tam na koni, nýbrž šel tam pěšky přes Oujezdec. Na paloubku rozprostřel kátek, poklekl naň a zbožně se pomodlil. Druhého dne rozkázal na paloubku postaviti stan jako kapli, a v tomto stanu sloužena slavná liturgie. Vojáci stáli kolem stanu a usta- vícně znamenali se křížem, volajíce hlasem mohutným: "Gospodi pomiluj! Gospodi pomiluj!"

Lid náš venkovský, až z daleka okolo sem se dostavivší, dojat byl až k slzám, když viděl na vlastní oči tu pietu nepatrnému paloubku prokazovanou. Vojáci ruští brali s sebou na vojnu trochu hlíny z paloubku, jako talisman proti poranění ve válce. A též v roce 1855, když Rusové na Paříž táhli, zastavili se v Cerekvici a v tamější hospodě jistý husarský důstojník položil mapu na stůl a ukazoval tam místo, kde je "červený paloubek," mezi Oujezdecem a Makovem, u místa, jemuž "černý orel" říkájí. Tím "černým orlem" míněny jsou Morašice. A ještě dnes zřime na hrotu věže morašické plechového "černého orla." Jaký to asi význam má, pověděti neumím. —

Jeden mladý život ruský Růžový paloubek si vyžádal. Herm. Jireček, rytíř ze Samokova vypravuje o kometu Havrytu Kotlanovském z pluku jelozevetgradského, jinocchu veselém, hovorném a zpěvném, že tu mezi růžemi život svůj skončil. Ve dne trhal zde pro milovanou děvčátko růžičky — a v noci měsíčně, vyhrabávajícímu tu zem jako talisman pro sebe, zdálo se, že slyší varovný hlas z blízkého háje, aby paloubku neublížoval, pospíchal po hlase, zakopl o keříčky růžové, upadl a koule náhodou z pistole vyletunvší, zasáhla smrtelně tělo mládcevo.

A nyní po všem tom, co zde o Růžovém paloubku vypravováno bylo, tázati se bude laskavý čtenář, který dosud trpělivě tyto bádky četl, proč ten Růžový paloubek jest tak etěn. V čem vlastně spočívá celý význam jeho?

Musíme se vrátiti do minulosti. Vzpomínám si tu ještě slov, která napsal před mnohalety, popisuje Růžový paloubek autor mi neznámý: "Čím my Čechové můžeme se honositi, jest, že veškerého pokroku našeho, veškeré práce pro dobro člověčenstva účastní se veškeren náš lid, že jsme národem demokratickým. Lid náš ve století XV. ukazoval celé Evropě cestu k svobodě, v století XVII. jsme klesli vlivem protilidovým, a ve věku XVIII. povznegli jsme se na rovný stupeň a jinými národy jedině močí svého lidu. ... ať divu, že kráčíme kolem pa-

láce a mimo pohled na jeho akvostnou úpravu si ho více nevšímáme, ale jdeme-li kolem prostých cha-loupek, mimovolně smeckáme, srdce se nám zachví a se slzou v oku šeptáme: "Zde narodil se Hus, tu jest kolébka Havlíčkova, v této chatě zrozen byl Palacký."

A s takovým citem přicházíme i na Růžový paloubek.

"Jednota bratří českých," je- jíž vlastním otcem byl Petr Chelčický, rozšířila se po celých Čechách a vedle Mladé Boleslavi byla to hlavně Litomyšl, kde se rozmohli. Dovoláváme se tu slov Palackého, který napsal: "Jará nadšenost ducha pro ideu, mravní zachovalost a vyšší osvěta zjedna- vaná našemu národu vítězství a jméno světové. Byla to ideu života křesťanského ve sporu a zápasu a protivou života skutečného, která nedávala ukojení hluboce náboženskému srdci starých Čechů a vedla je vždy k pokusům novým o uskutečnění pravého křesťanství v lidské společnosti."

A lidé, fidiel se těmito zásadami, bydleli hojně na Litomyšlaku. Tu měli mocného ochránce v panu Janu Kostkovi z Postupie. Ale Bratřím nebylo na růžích ustláno. Již Jiřík Poděbradský proti nim ostře nastupoval, a i jinak dobrý král Vladislav je začal pronásledovati — za něho začíná emigrace česká do Polska a na Rus.

Za Ferdinanda I. bylo Bratřím ještě hůře. Byli pronásledováni, statky jejich konfiskovány. Bratr Arnošt z Krajků odstoupiti musel čuští Brandýs, a bratr Kostka z Postupie ztratil Litomyšl.

(Dokončení na str. 15.)

Dr. F. A. Sedláček OMAHA, NEB. ÚŘADOVNA: 1270 So. 13th Street protí Hotelu Prague. Tel. Red 4012. RESIDENCE: 1451 So. 11th Street Tel. Doc 4280. Dopoledne Dr. Allisonem v nemocnici. V ÚŘADOVNĚ od 1 do 4 hod. odpo. V neděli od 9 do 11 hod. dopol.

Chcete-li nejlepší pivo na západě, objednejte si

Triumph Beer

STORZOVO PIVO vaří se z nejlepšího ječmene, sladu, českého chmele žateckého a čisté artozské vody. Získalo nejvyšší ceny na třech mezinárodních výstavách a je dnes nejoblíbenějším pivem v zaměsiasippských státech. Vaří se ho a prodává daleko více než kteréhokoliv jiného piva na střed. Západě. Stojíte-li o jakost, čistotu a výbornou chuť při pití piva, pak vše to naleznete při pivu Storzovu. Než-li vám Storzovo pivo dostatí v místě, pak vyplňte objednací lístek. Za správnou dodávku se ručí.

OBEDNACÍ LÍSTEK: CHAS. STORZ Dealer in Storz Brewing Co.'s Beer 1827-29 Sherman Ave. (Next door north of Storz Brewery) Omaha, Nebr. Gentiemen:—Eachwed find..... dollars, for which please ship me, via..... Town..... State..... cases, 6 dozen large bottles, Storz Triumph Beer, at \$9.00 per case cases, 10 dozen small bottles, " " " at 10.00 per case cases, 2 dozen large bottles, " " " at 3.45 per case cases, 3 dozen small bottles, " " " at 3.45 per case Prices, F. O. B. Omaha Koupíme zpět od Vás svůj prádní lahve a zaplatíme za dopravu. Nebo je taky připomeňte k dárku na Vašem účtu, jakmile je obdržíme a spočítáme. Zpětnou dopravu hrajdme. Budy se 6 tusty prádných velkých lahví.....\$2.25 Budy s 2 tusty velkých prádných lahví.....\$1.20 Budy s 10 tusty malých prádných lahví.....2.50 Budy se 3 tusty malých prádných lahví..... 1.20 Stážba za nedodané lahve: eiké 37 1/2c, turet; malé 25c, turet. Prádná bedna (box lahví) 45 centů. Připomenuti: Ke každé objednávce přiložte obnos a zástka ihned s odele.

Veškeré objednávky adresujte na Chas. Storz (Consumers Distributor) 1827-1829 Sherman ave., OMAHA, NEB.